

1

2

Kontingensformet atferd

Kontingensformet atferd er atferd som primært er styrt av direkte eksponering mot kontingensen

- For eksempel prøving og feiling for å lære hvordan en elektronisk dippedutt fungerer

3

Regelstyrt atferd: Verbale stimuli

Verbale stimuli kan kontrollere menneskelig atferd like effektivt som ikke-verbale stimuli

- Verbale stimuli er produsert av verbal atferd (skriving, snakking mv)

Begrepet "regelstyrt" atferd brukes om responser som er kontrollert av en verbal beskrivelse av en kontingens, heller enn kontingensen i seg selv

4

Regelstyrt atferd

Regelstyrt atferd tillater mennesker å respondere veldig presist og effektivt når kontingens-basert læring vil være ineffektiv, som når konsekvensen på atferd er subtil, liten, midlertidig fjernet, kumulativ eller problematisk

- Å lese bruksanvisningen før en tar i bruk en elektronisk dippedutt er eksempel på en kompleks regelstyrt atferd

5

Litt til om kontingensformet atferd

Kontingensformet atferd er «fluent» og karakteriseres som mer naturlig

Ofte kan det virke som om atferden er regelstyrt i starten og blir kontingensformet etter en tid

- Det er med andre ord ikke enten eller

Atferd som opprinnelig var regelstyrt og repeteres igjen og igjen, vil fremstå som kontingensformet

6

Deskriptive og preskriptive regler

Deskriptive regler

- Beskrivelser av generelle relasjoner mellom hendelser. Dette handler ikke om hva personen skal gjøre

Preskriptive regler:

- Beskrivelse av hva personen skal gjøre

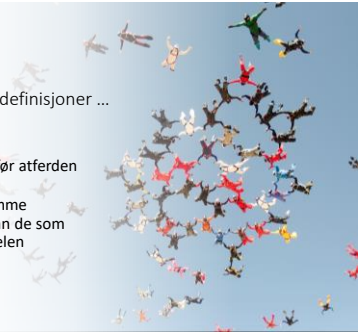

7

Selv om det er forskjellige definisjoner ...

En regel må føre til en atferd :

- Regelen må forekomme før atferden den beskriver
- Atferden må ikke forekomme grunnet andre forhold enn de som korresponderer med regelen

8

Regler som funksjonsendrende stimuli

Hank Schlinger o.s.

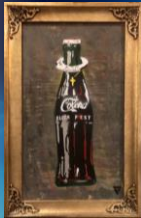
Regler må spesifisere betingelser, ikke bare forsterkning som fører til regelstyring

Regler er funksjonsendrende i betydningen at stimuli og hendelser får eller endrer funksjon

- Stimuli og hendelser har ingen funksjon på forhånd
- Stimuli og hendelser har en annen funksjon på forhånd

Vi får ofte regler om hva du skal gjøre i nærvær av visse stimuli eller hendelser

- For eksempel "Når du ser et skilt, sving til venstre"

9

Ulike typer regelstyrt atferd

Pliance

- sosialt medierte konsekvenser
- «gjør som du blir fortalt»

Tracking

- korrespondanse mellom en regel og "naturlige" sosiale eller ikke-sosiale kontingenser

Congruence

- Regel-giver og naturlig miljø «gir» sammenfallende konsekvenser

Contrace

- Konflikt mellom regel-giver og naturlig miljø

Zettlitz/Hayes, 1982; Poppo, 1989

10

Daglig-tale-kategorier

Løfte

Spesifiserer «positiv» konsekvens, som «kontrolleres» av regel-giver
Pliance

Trussel

Spesifiserer «negativ» konsekvens, som «kontrolleres» av regel-giver
Pliance

Råd

Spesifiserer «positiv» konsekvens, som «kontrolleres» av naturlig miljø
Tracking

Advarsel

Spesifiserer «negativ» konsekvens, som «kontrolleres» av naturlig miljø
Tracking

11

D&D

Dugnad og Diskriminering

Regler som virker (har ført til atferdsendring for mange):

- Hold avstand!
- Håndhygiene

Regler som er problematiske:

- Skal/bør/kan og trusler om straff...
- Stadige endringer og uforståelige formuleringer
- Rarieteter om håndholdte handlevogner

Congruence

Contrace

12

Noen fakta om regel-følgning

Folk følger regler så lenge det leder til forsterkning

Folk vil være mindre tilbøyelige til å følge regelen når regel-følgning ikke lenger forsterkes

- unntatt når det er sosial forsterkning for å følge regelen

Folk søker pålitelige beskrivelser av kontingenser

Upålitelige regler eller regler som fører til aversive konsekvenser, følges ikke

13

...uten kontakt med kontingensen

Regler som medfører

- Forsinket utfall
- Usannsynlig utfall
- Kumulative utfall

...er problematiske

Malott, 1989

Congruence

Contrance

14

...fra individnivå til gruppe- og samfunnsnivå

Atferdsanalytisk forskning og teoretisering er først og fremst knyttet til individuelt utformede regler.

Å bevege seg fra individ til gruppe er ikke uten videre greit...

Kompleksiteten blir i alle fall ikke mindre...

15

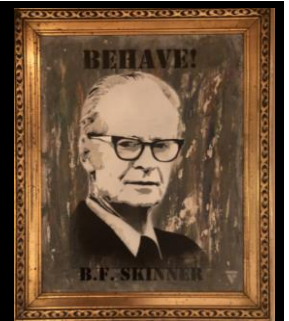
Kulturell praksis

Å analysere og endre kulturer ved kun å studere atferd på individnivå kan medføre passivitet og utelukke atferdsanalyse fra mange sammenhenger.

Ofta er det praktisk og nødvendig å analysere og endre mange individers atferd samtidig.

Det er empirisk påvist at det er mulig både å analysere og påvirke kulturell praksis

...men fenomenene er sammensatte, komplekse og ofte utstrakt i tid

16